

ВЛИЯНИЕ НА РАБОТНАТА СРЕДА ВЪРХУ ЕМОЦИОНАЛНОТО СЪСТОЯНИЕ И ПСИХИЧНОТО РАВНОВЕСИЕ НА АКУШЕРКИ ОТ СБАГАЛ ВАРНА

Марияна Колева Панайотова, Селин Сезгинова Исмаилова

Научен ръководител: гл. ас. Румяна Лалева

Категра Здравни грижи, ФОЗ, Медицински университет „Проф. д-р П. Стоянов“

INFLUENCE OF THE WORKING ENVIRONMENT ON THE EMOTIONAL STATE AND MENTAL BALANCE OF MIDWIVES FROM SHOGAT VARNA

Mariyana Koleva Panayotova, Selin Sezginova Ismailova

Research supervisor: ch. assist. prof. Romyana Laleva

Department of Health Care, Faculty of Public Health, Medical University of Varna

Резюме: Историята на акушерството е тясно свързана с тази на цивилизацията. Това е организирана и значима професия, свързана с полагане на грижи за жените по време на бременност, по време и след раждане, за гинекологичното здраве, както и грижи за плода и новороденото. Акушерките подпомагат започването на новия живот и стоят най-близо до жената в този изключително емоционален момент. Точно затова е важно влиянието на работната среда върху емоционалното състояние и психичното равновесие в живота им.

Целта на настоящото проучване е да установим мнението на акушерките от Специализирана болница по акушерство и гинекология за активно лечение „Проф. д-р Стаматов“ гр. Варна, относно влиянието на работната среда върху емоционалното състояние и психичното равновесие в живота на акушерките.

Използвани са следните методи в изследването – социологически, като са анкетирани индивидуално, доброволно и анонимно 40 акушерки от СБАГАЛ Варна. Статистически метод, използван при анализа на резултатите от собственото проучване. Документален метод, като са анализирани литературни източници, разглеждащи предмета на настоящото изследване.

Резултатите от проведената анкета показват, че голям брой от анкетираните (61,4%) се сблъскват с много голям стрес на работното място. Също така 82,5% смятат, че междуличностните отношения на работното място влияят върху качеството на работа. Но много голям дял (77,5%) се чувстват функционално ефективни в дейностите, които извършват. По-голяма част от респондентите споделят, че работата колкото и натоварена да е не е притъпила емоциите им (37,5%).

Изводите, които правим след проведеното проучване показват, че се наблюдава влияние на работната среда върху емоционалното състояние и психичното равновесие в живота на здравните специалисти.

Ключови думи: стрес, акушерки, работа, емоционално състояние

Abstract: The history of midwifery is closely related to that of civilization. It is an organized and significant profession concerned with caring for women during pregnancy, during and after childbirth, for gynecological health, as well as fetal and newborn care. Midwives support the beginning of the new life and stand closest to the woman in this

extremely emotional moment. That is exactly why the influence of the work environment on the emotional state and mental balance in their lives is important.

The purpose of the present study is to determine the opinion of the midwives from the Specialized Hospital for Obstetrics and Gynecology for Active Treatment "Prof. Dr. Stamatov", Varna, regarding the influence of the work environment on the emotional state and mental balance in the life of the midwives.

The following methods were used in the research - sociological, as 40 midwives from SHOGAT Varna were interviewed individually, voluntarily and anonymously. Statistical method used in the analysis of the results of the own study. Documentary method, by analyzing literary sources dealing with the subject of the present study.

The results of the conducted survey show that a large number of respondents (61.4%) face a lot of stress at work. Also, 82.5% believe that interpersonal relationships in the workplace affect the quality of work. But a very large proportion (77.5%) feel functionally efficient in the activities they perform. Most of the respondents say that the work, no matter how busy it is, has not dulled their emotions (37.5%).

The conclusions we draw after the conducted study show that the influence of the working environment on the emotional state and mental balance in the lives of health professionals is observed.

Keywords: *stress, midwives, work, emotional state*

Въведение

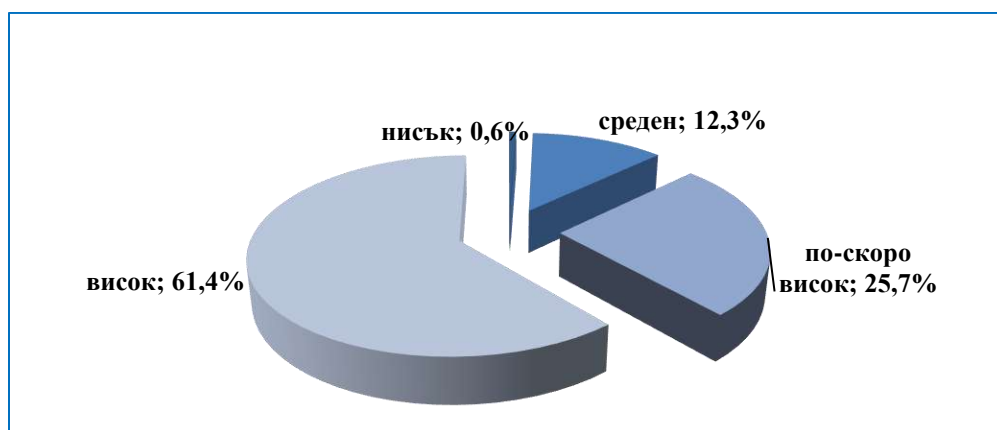
Синдромът на професионалното изнепеляване, „Бърнаут“ е описан за пръв път през 1974 година при работещи в социални служби като състояние на емоционално и физическо изтощение. Наблюдавани са състояния на физическо, емоционално и умствено изчерпване след около година работа. Различни автори характеризират Бърнаут синдрома като физическо и емоционално изтощение, дехуманизация, понижена професионална самооценка и редукция на постиженията. Изучаването на факторите на работната среда и професионалната удовлетвореност са от съществено значение за повишаване на удовлетвореността от работата на акушерките.

Резултати и обсъждане

Избрахме акушерките от СБАГАЛ „Проф. г-р Д. Стаматов“ за проучването, защото лечебно заведение във Варна обслужва гинекологично болни жени, бременни, родили жени и новородени от цяла Североизточна България. Разпределението на анкетираните акушерки е следното: 35% работят в Родилно отделение с Родилна зала, 25% в Неонатологично отделение, 15% в Интензивен сектор (ОАИЛ, ИНО), 15% в Гинекологично отделение и 10% в Патологична бременност.

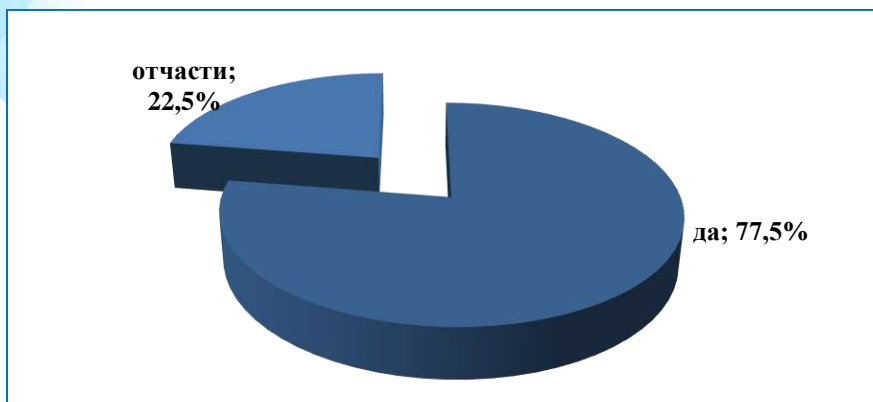
Респондентите се разпределиха в няколко възрастови групи като до 25 годишна възраст са 20%, от 26 до 36 години са 30%, от 37 до 47 години са 17,5% и над 48 години са 32,5%. Най-голям е дялът на акушерките със стаж повече от 11 години – 50%, следвани със стаж по специалността до 3 години – 30% и от 4 до 10 години – 20% от анкетираните акушерки.

Анкетата съдържа 12 въпроса от затворен тип. Първият въпрос, който ги попитахме е как оценяват стреса на работното си място. Разпределихме отговорите на 5 скали: нисък, по-скоро нисък, среден, по-скоро висок и висок. Най-много отговориха, че стресът е висок (61,4%) от анкетираните. Почти $\frac{1}{4}$ също определят стреса си като по-скоро висок, а 12,3% определят нивото на стреса си като средно. Изключително малък брой от респондентите се определят с ниско ниво на стрес (0,6%) (фиг. 1).

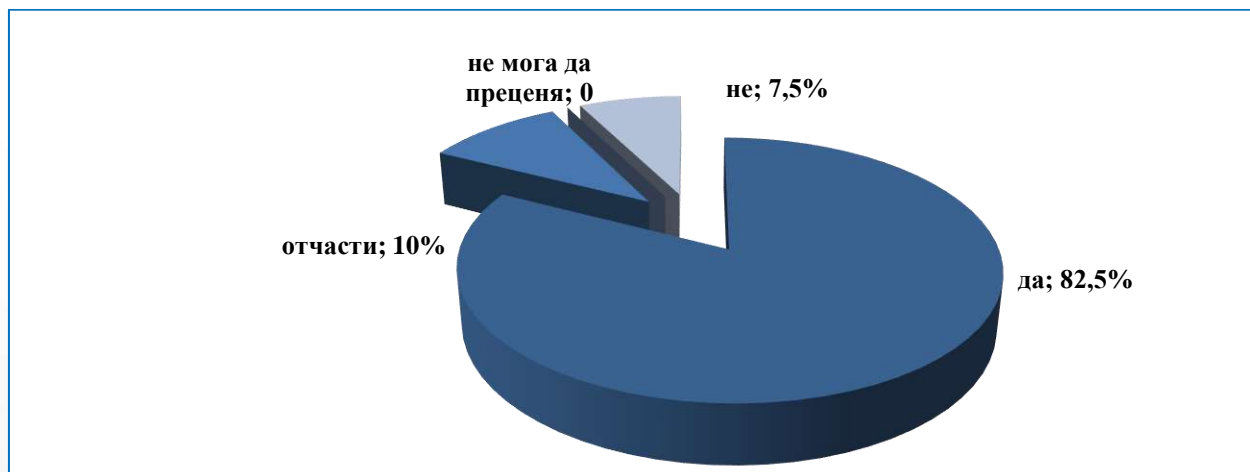
Фиг. 1 Оценка на нивото на стрес на работното място

За работата на акушерката от голямо значение е бързото вземане на правилно решение и подреждане на дейностите по приоритет. Тъй като те изпълняват отговорни функции и за тях е необходимост винаги да са във върхова форма, което само по себе си подлага акушерката на стрес, ги попитахме чувстват ли се функционално ефективни в извършваните дейности. От получените отговори правим следния анализ – 77,5% отговарят положително, а 22,5% се съмняват и отговарят „отчасти“ на отговора. Акушерките не са посочили нито един отрицателен отговор, както и няма такива които не могат да преценят дали се чувстват функционално ефективни на работа (фиг.2).

Фиг. 2 Чувство за функционална ефективност в извършваните дейности

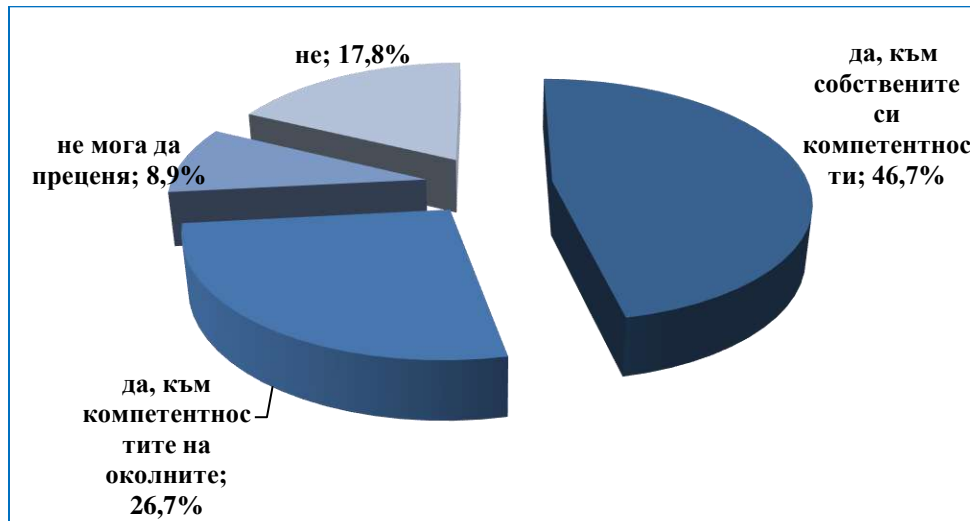
Междучелностните отношения са от голямо значение по време на работа, тъй като това са хората с които работим дълги смени, към които се обръщаме когато имаме нужда от помощ, хората, на които трябва да разчитаме по време на работа. Попитаме респондентите влияят ли междучелностните отношения на работното място върху качеството на работа. Получихме почти категорични отговори – 82,5% мислят положително, а 10% отчасти. Отрицателните отговори са едва 7,5% и никой не е посочил не мога да преценя (фиг.3).

Фиг. 3 Влияние на междучелностните отношения на работното място върху качеството на работа

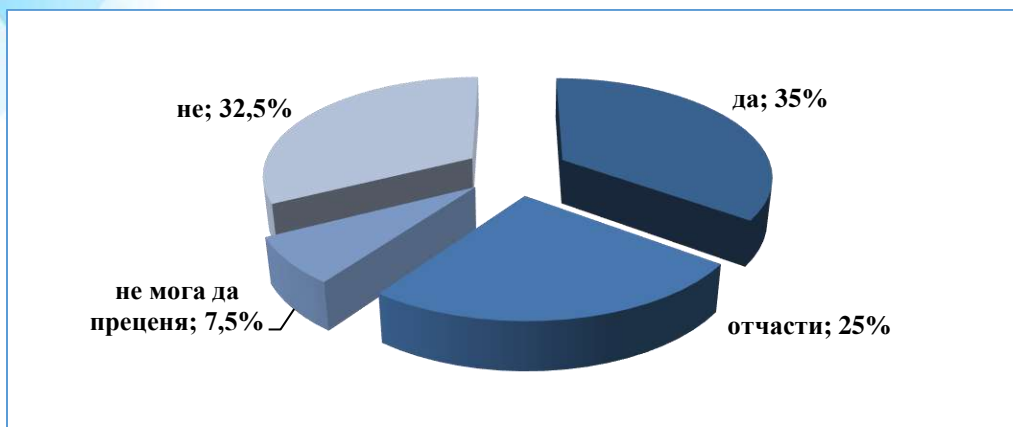
Важно бе да се прецени дали акушерките в СБАГАЛ – Варна стават по-критични към своите компетентности или към компетентностите на колегите си с времето. От получените

результати става видно, че акушерките с времето са по-критични към собствените си компетентности (46,7%), отколкото към тези на колегите (26,7%). Едва 17,8% от респондентите отказват да са станали по-критични с времето, а 8,9% не могат да преценят (фиг. 4).

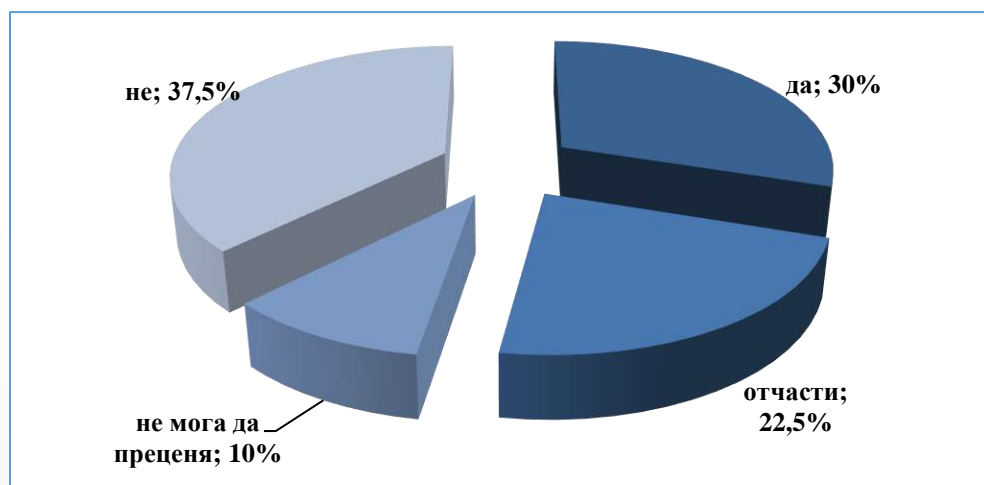
Фиг. 4 Оценка на акушерките към собствените си компетентности и към компетентностите на другите

Когато човек работи в сфера, в която нивата на стрес и отговорности са по-високи от средното, се наблюдава феномен, при който работещите полагат повече усилия за постигане на същия резултат, а понякога дори по-нисък при извършване на служебните задължения. Това може да бъде симптом на преумора и професионално изпепеляване (Burnout syndrome). От анкетираните акушерки при 35% се наблюдава това в процеса на работа. След тях с резултат от 32,5% се нарежат акушерките, които споделят, че за тях това не е така, а 25% отговарят, че това е отчасти вярно за тях и 7,5% не могат да преценят (фиг.5).

Фиг. 5 Мнението на акушерките относно съотношението работа – постигнат резултат

Акушерската професия е изпълнена с широк спектър от емоции – положителни и отрицателни. Често по време на работа акушерките трябва да се откъснат от тези емоции, с цел полагане на адекватни грижи. След известен период от време това често “откъсване” може да доведе до цялостно притъпяване на емоциите. При 30% от анкетираните акушерки се наблюдава притъпяване емоциите им в процес на работа, посочват отговор “Да. На противоположно мнение са 37,5% от анкетираните, те не наблюдават промяна върху способността си да изразяват и изпитват емоции (фиг.6).

Фиг. 6. Усещат промяна в емоциите

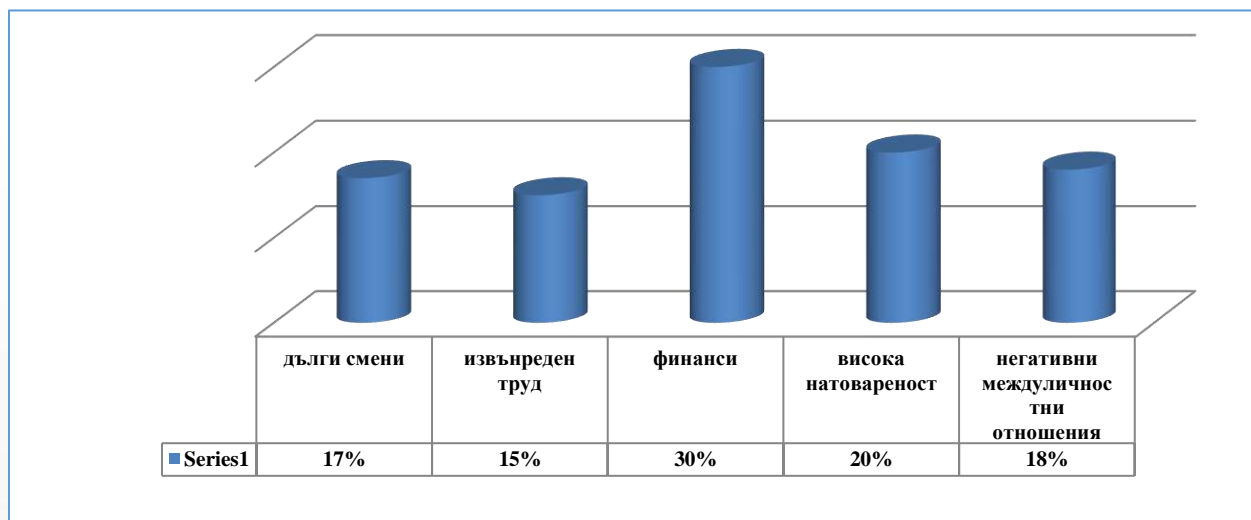
Искахме да задълбочим изследването и попитахме респондентите дали при тях се наблюдават следните състояния, свързани с работата им. Получените отговори показват, че повече от ¼ свързват работата си с хронична умора и главоболие. Не е малък делът от

анкетиранияте, които посочват, че чувстват раздразнителност по време на работа (24%), а 10% чувстват, че не са доволни от себе си (фиг.7). Тези промени те асоциират, че са настъпили вследствие на работния процес.

Фиг. 7. Състояния, свързани с професията

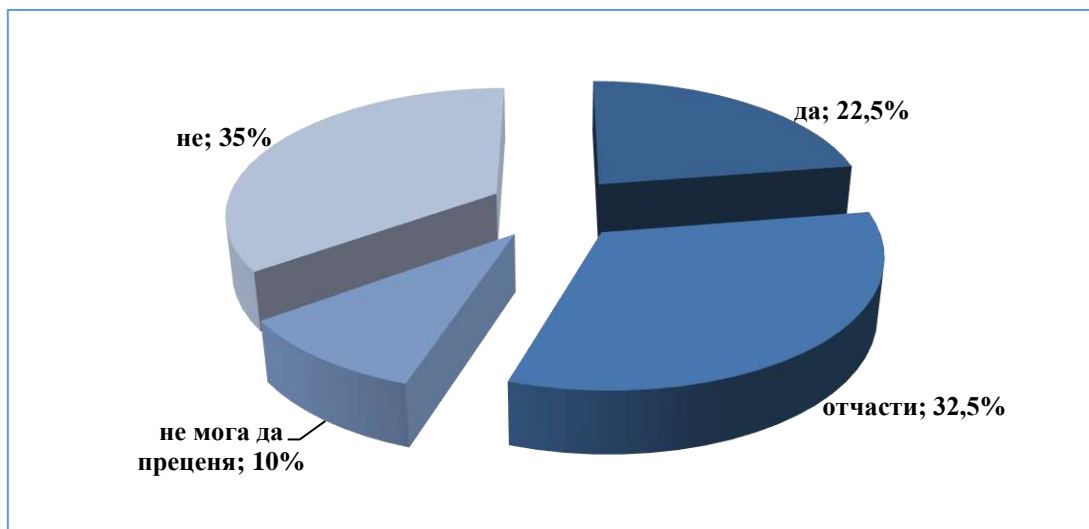
След като установихме наличието на негативни промени, свързани с професията, попитахме респондентите кои фактори най-силно влияят на емоционалното и психическо натоварване. Получените отговори показват, че най-силно влияние оказват финансирането

на професията им (30%). На следващо място е посочена високата натовареност по време на работа (20%), негативните междуличностни отношения (18%), дългите смени (17%) и допълнителните смени (15%) (фиг.8).

Фиг. 8 Фактори, влияещи на емоционално и психическо състояние

От анализа на данните за респондентите (възраст, трудов стаж) стана ясно, че около половината са в млада възраст и половината имат стаж повече от 11 години, което е достатъчно за поява на синдрома „Бърнаут“. Попитахме анкетираните акушерки дали смятат, че страдат вече от професионално изнепеляване. Положителен отговор ни дадоха 22,5%, а отрицателен 35%. Делът на съмняващите се е незначителен – 2,5%, а тези, които не могат да преценят са 10% (фиг. 9).

Фиг. 9. Страгащи от синдрома „Бърнаут“

Изводи:

1. Анкетираните акушерки смятат, че са изложени на хроничен стрес, повече от половината посочват стреса на работното място като висок.
2. Висок е делът на респондентите, посочили поведенчески симптоми като междуличностови отношения, които влияят на качеството на работата.
3. Наблюдават се физиологични и емоционални симптоми на професионално изнепеляване на около 1/3 от анкетираните акушерки.
4. Като фактор, който влияе най-силно на емоционалното и психично състояние е посочен ниското финансиране на труда.
5. Необходими са мерки за подпомагане на работещите акушерки по отношение развитие на синдрома Бърнаут, не малък дял от тях споделят за такова страдание.

Източници:

1. Дойкова, Ст., Синдромът бърнаут при работещите в сферата на социалното подпомагане. Сп. „Психологически изследвания” 1/2011, стр. 47-63, ISBN 1311-4700.
2. Станчева-Попкостадинова В., Синдром на прегряване – някои теоретични аспекти, Психосоматична медицина, том XIV, 2006, №1, 14.
3. Тодорова, М., В. Михайлова, Професионална удовлетвореност и психоемоционално прегряване при медицински специалисти, Управление и образование, том IV (3) 2008, 168.
4. Психично здраве за медицински лица: среща със студенти от Плевен, <https://astraforumfoundation.org/psihichno-zdrave-studenti-pleven/>

Contacts:

Rumyana Laleva

Medical University – Varna

Email: Rumyana.Laleva@mu-varna.bg